

18.8.2017

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ KALASTUSLAIN MUUTTAMISESTA

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on yhdessä vapaa-ajankalastajapiiriensä kanssa tutustunut hallituksen esitykseen kalastuslain muuttamiseksi ja lausuu siitä seuraavaa:

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan kalenterivuotta koskevaa kalastonhoitomaksua korotettavaksi 39 eurosta 45 euroon, seitsemän vuorokauden maksua korotettavaksi 12 eurosta 15 euroon ja vuorokauden maksua korotettavaksi 5 eurosta 6 euroon.

Esityksen perusteena on arvioitua pienempi kalastonhoitomaksukertymä sekä pitkään jatkunut kalastonhoitomaksusuoritusten määrän väheneminen. Kalastonhoitomaksukertymä on jäänyt noin 2 miljoonaa euroa pienemmäksi, kuin kalastuslain uudistuksen yhteydessä arvioitiin. Viimeisen 15 vuoden aikana vuosikohtaisten maksujen lukumäärä on pudonnut kolmanneksen, eli noin 100 000 kappaletta ja esityksen mukaan nykyinen kalastonhoitomaksukertymä ei riitä kattamaan riittävällä tasolla kaikkia kyseisenä maksuina kertyneiden varojen laissa määriteltyjä käyttötarkoituksia.

Lisäksi ehdotetaan, että talousarvion valmistelun lähtökohdaksi otettaisiin jatkossa kalastonhoitomaksujen toteutuneen kertymän sijasta samana vuonna myytyjen kalastonhoitomaksujen kappalemäärät. Samalla esitetään lain siirtymäsäännöksistä kumottavaksi 133 § 3 momentti. Muutos selkeyttää esityksen mukaan talousarvion valmistelua tilanteessa, jossa maksun suuruutta muutetaan, koska näin saataisiin uutta maksukertymää vastaava rahamäärä käytettäväksi laissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin nykyistä nopeammin. Hallituksen esitys liittyy valtion v. 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki tulisi voimaan 1.1.2018.

SVK:n kannanotto esitykseen

Kalastonhoitomaksun korottaminen

Hallituksen esityksen tilastosta käy ilmi, että kalastonhoitomaksun maksajien kokonaismäärä (vuosi-, viikko- ja päiväluvat) **kasvoi** uuden kalaston-

18.8.2017

hoitomaksun voimaan tulon jälkeen vuonna 2016. Myös maksukertymä uudesta kalastonhoitomaksusta, joka siis sisältää lisäksi entisen läänikohtaisen luvan, **kasvoi**. Vuonna 2016 maksukertymä oli 8,5 miljoonaa euroa, kun vuonna 2015 kertymä kalastuksenhoitomaksusta ja erillisestä läänikohtaisesta vieheluvasta oli yhteensä 8,3 miljoonaa euroa. Vieläkin kuvaavampaa on verrata vuoden 2016 yhteistä maksukertymää edellisen kymmenen vuoden kertymään, jonka keskiarvo vuosina 2006-15 on 8,5 miljoonaa euroa.

Hallituksen esityksen mukainen noin 15 % korotus kalastonhoitomaksuun voi vähentää maksuhalukkuutta ainakin pyydyskalastajien ja satunnaisesti kalastavien keskuudessa, minkä seurauksena maksukertymä voi hintojen korotuksesta huolimatta jäädä pahimmillaan jopa nykyistä pienemmäksi. Uuden kalastuslain avaaminen 1,5 vuoden jälkeen lain voimaantulosta herättää lisäksi varmasti hämmennystä kalastajien keskuudessa.

Maksun korottamisen sijaan tulisi SVK:n mielestä ensin arvioida syitä vuosiluvan lunastajien määrän vähenemiseen ja sen jälkeen puuttua havaittuihin ongelmiin.

Lakiuudistuksen voimaan tulon jälkeiset ongelmat maksujärjestelmässä ja uuden maksun puutteellinen tuntemus ovat tärkeitä syitä siihen, ettei kalastonhoitomaksun kertymälle asetettua tavoitetta (vuoden 2016 talousarvio 10,6 miljoonaa euroa) saavutettu. Luvanmyynnin siirtämisessä maa- ja metsätalousministeriöltä Metsähallitukselle oli ilmeisiä ongelmia, sillä jo vuonna 2015 kertymä jäi miljoona euroa edellistä vuotta pienemmäksi. Lisäksi v. 2016 voimaan astuneen uuden järjestelmän markkinoinnissa ja tiedottamisessa oli runsaasti puutteita ja moni kalastaja koki luvan lunastamisen ja rekisteröitymisen hankalaksi.

Maassamme on viimeisimmän (2014) LUKE:n tilaston mukaan n. 1,6 miljoonaa vapaa-ajankalastajaa. Kalastajien määrä kasvoi tuolloin alle 10-vuotiaiden, 45–64-vuotiaiden ja yli 64-vuotiaiden joukossa. Muissa ikäryhmissä kalastajien määrä taas pieneni.

Kun onkijat ja pilkkijät ja ikänsä puolesta maksusta vapautetut kalastajat laskeaan pois, jää maksuvelvollisiksi vapaa-ajankalastajiksi huomattavasti suurempi joukko kuin mitä on kalastonhoitomaksun maksaneita. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vuonna 2013 julkaistun tutkimuksen mukaan kalastuksenhoitomaksuina kerättyjen ja kalatalouteen palautettavien rahojen määrä ei tuolloin vastannut todellista maksuvelvollisten määrää, sillä vain **noin puolet maksuvelvollisista maksoi kalastuksenhoitomaksun**. Maksuhaluttomuuden syinä mainittiin tuolloin tiedonpuute, kalavesien tila ja maksun unohtuminen. Vähän ja satunnaisesti kalastavat laiminlöivät maksut useammin kuin aktiiviset harrastajat (Vapaa-ajankalatalous Suomessa, RKTL:n työraportteja 6/2013).

18.8.2017

Vähän ja satunnaisesti kalastaville on 2000-luvulla ollut tarjolla myös viikkomaksu ja vuodesta 2016 lähtien myös päivämaksu. Vuosimaksun hiipumiseen ovat varmasti vaikuttaneet tarjolla olleet lyhytaikaismaksut, joiden suosio on kuluvana vuotena edelleen kasvanut. Maksukertymän kasvattamiseksi on erilaisten maksujen tarjontaa silti syytä kehittää. Esimerkiksi mahdollisuus lunastaa lisälupa toisen vavan käyttöön viehekalastuksessa voisi osoittautua erittäin suosituksi puutteellisten yhtenäislupa-alueiden ja kalastusmenetelmien nopean kehittymisen vuoksi

Erilaisten maksuvaihtoehtojen lisäksi olennaista on em. syiden vuoksi panostaa tiedottamiseen, kalastajien neuvontaan ja valvontaan sekä kalastusharrastuksen houkuttelevuuden lisäämiseen.

SVK toteaa, että kalastusalan neuvontajärjestöistä päävastuun vapaa-ajankalastajien, erityisesti lasten ja nuorten kalastusharrastuksen ylläpitämisestä ja kasvattamisesta kantaa Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö, jonka maan kattava seura- ja ohjaajaverkko antaa siihen hyvät edellytykset. Vaikka jakosuhteita on jonkin verran korjattu, pääosa neuvontaan tarkoitettuista kalastonhoitomaksuvaroista menee edelleen kalavesien omistajien neuvontaan. Lisäksi uudistettu kalastuslaki lisää merkittävästi kalavesien omistajille omaisuutensa hoidosta maksettavia avustuksia (käytön ja hoidon suunnittelu, kalatalousaluetoiminnan kustannukset), jolloin kalavesien omistajien neuvonta tulee mitä ilmeisimmin kalatalousaluejärjestelmän kautta jatkossa tehostumaan mm. lisäämällä ammattimaista isännöintiä.

SVK kiinnittää lisäksi huomiota vesialueiden omistajien/kalastusoikeuden haltijoiden suorittamaan luvan myyntiin, sillä he eivät vaadi todistusta kalastonhoitomaksun suorittamisesta myydessään kalastuslupia omille vesialueilleen. Menettely aiheuttaa erityistä ihmetystä, sillä suuri osa kalastonhoitomaksuista palautuu juuri vesialueiden omistajille. Luvan myyjän tulisi ilman muuta vaatia tarkistettavaksi ostajan ikä ja hänen lunastamansa kalastonhoitomaksu.

Edellä esitettyyn viitaten SVK vastustaa kalastonhoitomaksun korottamista ja esittää, että maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää erityistä huomiota kalastusharrastuksen lisäämiseen sekä kalastonhoitomaksun maksamatta jättäneiden kalastajien neuvonnan ja valvonnan tehostamiseen maksukertymän nostamiseksi kalastuslakiuudistuksen mukaiselle tavoitetasolle.

Määrärahan varaaminen talousarviossa

Valtion vuoden 2017 talousarviossa esitettiin kalastushoitomaksuina jaettavaksi 8,7 miljoonaa euroa, mikä on 18 % vähemmän kuin vuonna 2016.

18.8.2017

Syynä tähän oli vuonna 2016 arvioitua (10,6 miljoonaa euroa) pienempi kalastonhoitomaksukertymä. Valtion talousarvioissa on jouduttu vastaaviin tilanteisiin myös aiempina vuosina.

Voimassa olevan kalastuslain 86 §:n mukaan valtion talousarvioon otetaan kalastonhoitomaksuvarojen käyttötarkoituksiin määräraha, joka vastaa sitä määrää, mikä kalastonhoitomaksuina on kertynyt viimeisimmän vahvistetun valtion tilinpäätöksen mukaan.

Hallituksen esityksessä esitetään kumottavaksi kalastuslain 133 § 3 momentti. Kyseisen säännöksen mukaan kahdessa ensimmäisessä kalastuslain voimaantulon jälkeen laadittavassa valtion talousarviossa, joka koskee kalastonhoitomaksuvarojen käyttötarkoituksia, on otettava määräraha, joka perustuu arvioon siitä, miten paljon varoja kalastonhoitomaksuina kertyy sitä vuotta edeltävänä vuonna, jota varten talousarviota laaditaan.

Hallituksen esityksen mukaan toteutuneen kertymän sijasta valtion talousarvion valmistelun lähtökohdaksi otettaisiin vuodesta 2018 eteenpäin myytyjen kalastonhoitomaksujen kappalemäärät, jolloin em. määräraha vastaisi sitä määrää, minkä viimeisimmän vahvistetun valtion tilinpäätöksen perusteella arvioidaan samana vuonna kertyvän kalastonhoitomaksuina.

Tällä tavalla lasketuksi vuoden 2018 kertymäksi saadaan hallituksen esityksen mukaan 1,4 miljoonaa euroa enemmän kuin voimassa olevan lain mukaisesti laskettu määrärahaesitys. Muutos aiheutuu esityksen mukaan maksujen korotuksen lisäksi eduskunnan vuodelle 2017 tekemien kertaluonteisten lisäysten poistumisesta.

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä käytettäisiin siis vuonna 2016 lunastettujen lupien määrää, jonka eurokertymä laskettaisiin hallituksen esityksessä olevilla uusilla korotetuilla hinnoilla.

SVK pitää määrärahan teknistä muutosesitystä sinänsä hyvin perusteltuna, mutta vastustaa siihen sisältyvää kalastonhoitomaksun korotusta edellä esitetyillä perusteilla.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry -
Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf

Markku Marttinen
toiminnanjohtaja